

Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac, <i>prof.</i>
Razredni odjel	6. razred
Redni broj pripreme	4.
Nastavna cjelina / tema	I. ZA SLOBODU SI STVOREN
Nastavna jedinica / podtema	4. Ropstvo

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV A.6.1. Učenik razlikuje unutrašnje i vanjsko ropstvo/slobodu.

OŠ KV A.6.1. Učenik na temelju odabranih biblijskih tekstova prepoznaje vjeru kao put k slobodi.

OŠ KV C.6.3. Učenik prepoznaje i analizira odnos prema čovjekovoj slobodi tijekom povijesti.

Ključni pojmovi	ropstvo, nesloboda, vanjsko ropstvo, unutrašnje ropstvo, prisila, ovisnost, dostojanstvo, povjerenje u Boga
Središnje / problemsko pitanje	Kako prepoznati vanjsko i unutrašnje ropstvo i što čovjeku pomaže krenuti prema slobodi?
Nastavne metode	razgovor, rad na tekstu i biblijskom tekstu, analiza prezentacije i životnih situacija, klasifikacija, rad s tablicom, usmjereno promatranje, likovna analiza, problemsko i suradničko učenje, crtanje, formativna provjera
Oblici rada	frontalni rad, individualni rad, rad u paru, rad u skupinama
Nastavna sredstva	udžbenik „Biram slobodu“, radna bilježnica, bilježnica, radni predlošci, projektor / pametna ploča, bojice, digitalni udžbenik, PPT „Djeca radnici“, digitalni tekst „Pouzdanje u providnost“, reprodukcija Pabla Picassa „Djevojčica s golubom“, poučna priča B. Ferrera, računalo ili tablet (po izboru)
Međupredmetne poveznice	Građanski odgoj i obrazovanje – goš A.3.1. Promišlja o razvoju ljudskih prava; Osobni i socijalni razvoj – osr C.3.2. Prepoznaje važnost odgovornosti pojedinca u društvu; Hrvatski jezik – OŠ HJ A.6.1. kratko izlaže na zadanu temu; Geografija – GEO OŠ A.6.1. objašnjava vrijednosti demokracije i građanskih prava s naglaskom na prava djece; Likovna kultura – OŠ LK A.6.2. upotrebljuje likovne materijale i postupke u svrhu izrade likovnog rada; OŠ LK B.6.1. Učenik opisuje osobni doživljaj djela i povezuje ga s vlastitim iskustvom, osjećajima, mislima i stavovima.

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: Praćenje razlikovanja vanjskoga i unutrašnjega ropstva, tumačenja biblijskoga teksta, obrazlaganja prava djece, opažanja i zaključivanja u likovnoj analizi te zaključivanja u problemskim zadacima.

Vrednovanje kao učenje: Samoprocjena učenika mogu li prepoznati različite oblike ropstva i navesti jedan korak koji pomaže prema slobodi.

Vrednovanje naučenoga: Formalno brojčano vrednovanje nije predviđeno.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – DOŽIVI (približno 7–10 minuta)

Uvodna molitva:

Oče naš...

ili:

Bože, Ti si čovjeka stvorio za slobodu. Otvori nam oči da prepoznamo kada je nekome oduzeta sloboda i kada nešto počinje vladati čovjekom iznutra. Daj nam hrabrosti tražiti dobro, pomoći drugima i pouzdati se u Tebe. Amen.

Alternativa: Vjeroučitelj će pročitati: „Ne boj se, stado malo: svidjelo se Ocu vašemu dati vam Kraljevstvo.“ (Lk 12,32). Nakon kratke tišine učenici će u sebi zamoliti Boga da ih oslobodi od onoga što priječi dobro i završiti riječima: „Bože, vodi me prema slobodi.“

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenici daju vjeroučitelju na uvid domaću zadaću od prošloga susreta:

„Učenici će riješiti, ili dovršiti rješavanje RB, str. 12.“

Ili:

„Učenici će napisati jednu kratku situaciju u kojoj slobodan izbor pokazuje ljubav i odgovornost te u jednoj rečenici navesti moguću dobru posljedicu.“

Motivacija:

Vjeroučitelj će prikazati PPT „Djeca radnici“. Učenici će najprije promatrati prikazane prizore, a zatim izdvojiti što na njima pokazuje da dijete nema slobodu koja pripada njegovu dostojanstvu i pravima.

[klikni ovdje – poveznica](#)

Razgovor:

- Što na prikazanim prizorima pokazuje da djeca nisu slobodna? (Rad, prisila ili okolnosti koje im oduzimaju mogućnost djetinjstva, učenja i sigurnosti.)
- Koje bi pravo djeteta u takvoj situaciji moglo biti ugroženo? (Pravo na zaštitu, obrazovanje, odmor, sigurnost i dostojanstvo.)
- Je li svako ropstvo jednako vidljivo? (Nije; postoje i oblici ropstva koji se ne vide izvana.)

Najava teme i središnjega pitanja:

Danas upoznajemo ropstvo kao suprotnost slobodi. Posebno ćemo razlikovati vanjsko ropstvo, koje čovjeka ograničava izvana, i unutrašnje ropstvo, koje može upravljati njegovim odlukama iznutra. Istraživat ćemo: Kako prepoznati vanjsko i unutrašnje ropstvo i što čovjeku pomaže krenuti prema slobodi?

II. SREDIŠNJI DIO – OTKRIJ I POVEŽI (približno 27–30 minuta)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti u nastavku predstavljaju prijedloge i mogućnosti izbora. Nije predviđeno da se sve provedu u jednom nastavnom satu. Vjeroučitelj odabire aktivnosti prema odgojno-obrazovnim ishodima,

Aktivnost 1: Obrada teksta / sadržaja (individualni rad, rad u paru i zajednička provjera, 12 minuta)

Učenici će pročitati tekst „Ropstvo“, udžbenik, str. 12. Tijekom čitanja izdvojiti će kako tekst objašnjava neslobodu i ropstvo te po čemu se razlikuju vanjsko i unutrašnje ropstvo. Na radnome predlošku zapisati će obilježje svake vrste ropstva, jedan primjer i jedan mogući korak prema slobodi. U paru će usporediti odgovore, a jedan će par na kraju vlastitim riječima objasniti najvažniju razliku.

Rješenje: Ropstvo je težak oblik neslobode. Vanjsko ropstvo nastaje kada čovjeku druga osoba, skupina ili okolnost prisilno oduzima slobodu, primjerice prisilnim radom, iskorištavanjem ili zatočenjem. Unutrašnje ropstvo nastaje kada čovjekom počnu upravljati strah, loša navika, ovisnost, tuđi pritisak ili zlo. Put prema slobodi počinje prepoznavanjem problema, promišljenom odlukom, traženjem pomoći i izborom dobra.

Radni predložak:

POJAM	KAKO GA PREPOZNAJEM?	PRIMJER	ŠTO POMAŽE?
VANJSKO ROPSTVO			
UNUTRAŠNJE ROPSTVO			

Ili:

Učenici će zajednički pročitati tekst „Ropstvo“, udžbenik, str. 12. Vjeroučitelj će u razgovoru s učenicima provjeriti razumijevanje i na ploči zapisati: NESLOBODA – VANJSKO ROPSTVO – UNUTRAŠNJE ROPSTVO – PUT PREMA SLOBODI.

Razgovor:

- Što je nesloboda? (Stanje u kojem je čovjekova mogućnost slobodnog djelovanja ili odlučivanja ograničena.)
- Što je ropstvo? (Težak oblik neslobode u kojem čovjek ne može slobodno raspolagati svojim životom ili odlukama.)
- Kako prepoznamo vanjsko ropstvo? (Po prisili i zaprekama koje dolaze izvana.)
- Kako prepoznamo unutrašnje ropstvo? (Po tome što čovjekom iznutra počinju upravljati strah, navika, ovisnost ili zlo.)
- Što je zajedničko svim oblicima ropstva? (Smanjuju ili oduzimaju čovjekovu slobodu i mogu ugroziti dostojanstvo.)

**NESLOBODA – VANJSKO ROPSTVO – UNUTRAŠNJE ROPSTVO –
PUT PREMA SLOBODI**

Shematski prikaz i ključni naglasci:

ROPSTVO	DOLAZI IZVANA	DOLAZI IZNUTRA
NESLOBODA	prisila iskorištavanje zabrane	strah navika ovisnost zlo

Kršćanski naglasak: Kršćanska vjera čovjeka ne poziva da bude rob straha, stvari ili tuđega pritiska. Bog čovjeku daje dostojanstvo i poziva ga da slobodu traži u istini, dobru, odgovornosti i pouzdanju u njega.

Aktivnost 2: Vanjsko, unutrašnje ili put prema slobodi? (individualni rad, 6 minuta)

Učenici će uz svaki primjer upisati V ako pokazuje vanjsko ropstvo, U ako pokazuje unutrašnje ropstvo ili S ako opisuje korak prema slobodi. Nakon provjere obrazložiti će dva odgovora.

Rješenje: 1. V; 2. U; 3. S; 4. V; 5. U; 6. S; 7. U; 8. S.

Radni predložak:

PRIMJER	V / U / S
1. Osobu prisiljavaju da radi protiv svoje volje.	_____
2. Učenik uvijek učini ono što društvo traži i kada smatra da nije dobro.	_____
3. Netko prepozna problem i traži pomoć odrasle osobe kojoj vjeruje.	_____
4. Čovjek ne smije napustiti mjesto na kojem ga drže.	_____
5. Navika je toliko jaka da joj se teško odupire.	_____
6. Zastane, razmisli i svjesno odluči promijeniti lošu naviku.	_____
7. Strah od tuđega mišljenja stalno određuje njegove postupke.	_____
8. Prihvati pomoć i ustraje u dobru.	_____

Jednostavnija varijanta: učenik razvrstava samo primjere 1–4.

Aktivnost 3: Pouzdanje u providnost – Lk 12,22–34 (rad u paru, 8 minuta)

Rad u paru. Učenici će pročitati tekst „Pouzdanje u providnost“ pod ikonom prvoga lista, digitalni udžbenik, str. 12. Izdvojiti će jednu rečenicu o Božjoj brizi za čovjeka, jednu o zabrinutosti i jednu o tome gdje se nalazi pravo blago. Zatim će objasniti kako povjerenje u Boga može pomoći unutrašnjoj slobodi.

Rješenje: Isus poziva učenike da ne dopuste da zabrinutost i vezanost uz materijalno potpuno ovladaju njihovim srcem. Bog zna njihove potrebe, a pravo se blago povezuje s kraljevstvom Božjim i dobrom. Povjerenje u Boga može osloboditi čovjeka od pretjeranoga straha i robovanja stvarima.

POUZDANJE U PROVIDNOST – Lk 12,22–34

Zatim reče svojim učenicima: »Zato vam kažem: ne budite zabrinuti za život: što ćete jesti; ni za tijelo: u što ćete se obući. Ta život je vrjedniji od jela i tijelo od odijela. Promotrite gavrane! Ne siju niti žanju, nemaju spremišta ni žitnice, pa ipak ih Bog hrani. Koliko li ste vi vrjedniji od ptica! A tko od vas zabrinutošću može svojemu stasu dodati lakat? Ako dakle ni ono najmanje ne možete, što ste onda za ostalo zabrinuti? Promotrite ljiljane, kako niti predu niti tkaju, a kažem vam: ni Salomon se u svoj svojoj slavi ne zaodjenu kao jedan od njih. Pa ako travu koja je danas u polju, a sutra se u peć baca Bog tako odijeva, koliko li će više vas, malovjerni!?» »Zato i vi: ne tražite što ćete jesti, što piti. Ne uznemirujte se! Ta sve to traže pogani ovoga svijeta. Otac vaš zna da vam je sve to potrebno. Nego, tražite kraljevstvo njegovo, a to će vam se nadodati!« »Ne boj se, stado malo: svidjelo se Ocu vašemu dati vam Kraljevstvo.« »Prodajte što god imate i dajte za milostinju! Načinite sebi vrećice koje ne stare, blago nepropadljivo na nebesima, kamo se kradljivac ne približava i gdje moljac ne rastače. Doista, gdje vam je blago, ondje će vam i srce biti.«

Aktivnost 4: Gdje je tvoje blago? (individualni rad, 5 minuta)

Učenici će pročitati završnu rečenicu biblijskoga teksta: „Gdje vam je blago, ondje će vam i srce biti.“ U tablicu će upisati dva opća primjera onoga što čovjeku može postati „gospodar“ i uz svaki jedan slobodniji, odgovorniji izbor. Ne navode privatne podatke ni vlastite osjetljive navike.

Rješenje: Primjeri: novac – dijeliti i koristiti ga odgovorno; tuđe mišljenje – zadržati vlastito uvjerenje i poštovati druge; mobitel – odrediti vrijeme uporabe; uspjeh – ne dopustiti da vrijednost osobe ovisi samo o rezultatu.

Radni predložak:

ŠTO ČOVJEKU MOŽE POSTATI „GOSPODAR“?	SLOBODNIJI I ODGOVORNIJI IZBOR

Aktivnost 5: Vidljivi i nevidljivi lanci (rad u skupinama, 7 minuta)

Rad u skupinama. Svaka skupina dobiva šest kartica. Kartice razvrstava u dvije skupine: VIDLJIVI LANCI – vanjsko ropstvo i NEVIDLJIVI LANCI – unutrašnje ropstvo. Zatim uz dvije kartice predlaže što bi čovjeku moglo pomoći prema slobodi.

Rješenje: Vidljivi lanci: prisilni rad, zatočenje, iskorištavanje. Nevidljivi lanci: strah od tuđega mišljenja, ovisnost o navici, stalna potreba za odobravanjem. Prihvatiti i druga razložna rješenja.

Radni predložak:

OVISNOST O NAVICI, ISKORIŠTAVANJE, ZATOČENJE, STALNA POTREBA ZA ODOBRAVANJEM, STRAH OD TUĐEGA MIŠLJENJA, PRISILNI RAD

VIDLJIVI LANCI	NEVIDLJIVI LANCI

Aktivnost 6: Kome se mogu obratiti? (rad u paru, 6 minuta)

Rad u paru. Učenici će za četiri opće situacije odabrati primjeren korak: razgovarati s roditeljem ili drugom pouzdanom odraslom osobom, potražiti stručnu pomoć, prijaviti nepravdu odgovornoj osobi, moliti i razgovarati s osobom od povjerenja u Crkvi. Par obrazlaže jedan izbor.

Rješenje: Nije svaka pomoć ista za svaku situaciju. Važno je da učenici prepoznaju da traženje odgovorne pomoći nije slabost nego korak prema slobodi i sigurnosti.

Radni predložak:

SITUACIJA	PRIMJEREN KORAK
Netko je prisiljen ili iskorištavan.	
Loša navika sve više upravlja postupcima.	
Učenik se boji reći da nešto nije u redu.	

Netko želi promijeniti
ponašanje, ali teško ustraje.

Aktivnost 7: Izreka koja govori o slobodi (individualni rad, 5 minuta)

Učenici će na str. 12 odabrati jednu izreku u plavome okviru. U dvije rečenice napisat će: 1. što izreka govori o slobodi ili ropstvu i 2. s kojim je dijelom današnje lekcije mogu povezati. Nekoliko učenika čita svoje tumačenje.

Rješenje: Odgovor treba pokazati razumijevanje izabrane izreke i povezati je s vanjskim ili unutrašnjim ropstvom, dostojanstvom, odgovornošću ili putem prema slobodi.

1. što izreka govori o slobodi ili ropstvu?

2. S kojim je dijelom današnje lekcije mogu povezati?

Aktivnost 8: Može li strah zarobiti čovjeka? (frontalni rad i razgovor, 6 minuta)

Vjeroučitelj će postaviti problemsko pitanje iz naslova. Učenici najprije kratko razmišljaju, zatim navode opće primjere i povezuju ih s biblijskim pozivom „Ne boj se, stado malo.“

Razgovor:

- Kada je strah koristan? (Kada upozorava na stvarnu opasnost i potiče na oprez.)
- Kada strah može ograničavati unutrašnju slobodu? (Kada stalno upravlja odlukama i priječi čovjeka da učini ono što prepoznaje kao dobro.)
- Kako vjera može pomoći? (Povjerenjem u Boga, molitvom i hrabrošću da se učini dobro uz razboritu pomoć drugih.)

Aktivnost 9: Dostojanstvo nema cijenu (rad u skupinama, 7 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će analizirati tri tvrdnje o ljudskome dostojanstvu. Za svaku odlučuju slažu li se i pišu jedno obrazloženje povezano s ropstvom i pravima čovjeka.

Rješenje: Sve tri tvrdnje treba prihvatiti: ljudsko dostojanstvo ne ovisi o bogatstvu ili uspjehu; nitko nema pravo drugoga iskorištavati; sloboda nije povlastica samo jakih nego temeljno ljudsko dobro koje treba štititi.

Radni predložak:

TVRDNJA	SLAŽEM SE / NE SLAŽEM SE	OBRAZLOŽENJE
Dostojanstvo osobe ne može se kupiti ni prodati.	_____	_____
Nitko nema pravo drugoga pretvoriti u sredstvo za svoju korist.	_____	_____
Slobodu i prava slabijih treba posebno štititi.	_____	_____

Aktivnost 10: Mali korak prema slobodi (rad u paru, 6 minuta)

Rad u paru. Vjeroučitelj će parovima dati kratke opise neslobode. Prvi učenik čita jedan opis i određuje radi li se ponajprije o vanjskom ili unutrašnjem ropstvu, a drugi predlaže jedan realan i siguran korak prema slobodi. Zatim zamjenjuju uloge.

Rješenje / mogući odgovori:

1. vanjsko ropstvo – obratiti se odrasloj osobi ili nadležnima; zaštititi pravo djeteta na školovanje
2. vanjsko ropstvo – potražiti pomoć pouzdane odrasle osobe i prijaviti prisilu ili iskorištavanje
3. unutrašnje ropstvo – postaviti granicu vremena, odložiti uređaj i potražiti pomoć ako ne uspijeva sam
4. unutrašnje ropstvo – reći „ne“, udaljiti se od pritiska i razgovarati s pouzdanom osobom
5. unutrašnje ropstvo – zastati, ohrabriti se, moliti i razgovarati s osobom kojoj vjeruje
6. unutrašnje ropstvo – priznati problem, postupno mijenjati naviku i tražiti pomoć.

Zaključak: Mogući koraci prema slobodi jesu prepoznati što nas veže, zastati i razmisliti, reći „ne“ onomu što nije dobro, razgovarati s pouzdanom osobom, prijaviti iskorištavanje, ograničiti lošu naviku, tražiti pomoć, moliti i ustrajati u dobru.

Opisi neslobode:

1. Dijete mora svakoga dana dugo raditi i zbog toga ne može redovito ići u školu.
2. Osoba je prisiljena raditi nešto protiv svoje volje i nema mogućnost slobodno otići.
3. Učenik stalno poseže za mobitelom iako zna da zbog toga zanemaruje svoje obveze.
4. Društvo nagovara učenika da učini nešto što smatra pogrešnim, a on se boji odbiti.
5. Učenik zna da bi trebao reći istinu, ali ga strah toliko vodi da stalno šuti.
6. Netko se toliko naviknuo na određeno ponašanje da mu je vrlo teško prestati, iako vidi da mu ono šteti.

Aktivnost 11: Ropstvo nekad i danas (rad u skupinama, 7 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će usporediti povijesno ropstvo s današnjim oblicima prisile i iskorištavanja. Ne istražuju uznemirujuće pojedinosti. U tablicu zapisuju što je zajedničko, po čemu se oblici razlikuju i koje vrijednosti danas štite čovjekovu slobodu.

Rješenje: Zajedničko je oduzimanje ili teško ograničavanje slobode i dostojanstva. Današnji oblici mogu biti prikriveniji, primjerice prisilni rad i trgovanje ljudima. Slobodu štite ljudska prava, zakoni, odgovorne institucije, solidarnost i spremnost da se nepravda prijavi.

Radni predložak:

ROPSTVO NEKAD	ROPSTVO / ISKORIŠTAVANJE DANAS	ŠTO ŠTITI SLOBODU?
_____	_____	_____

_____	_____	_____
-------	-------	-------

Proširenje: učenik jednom rečenicom objašnjava zašto je zaštita prava djece važna za slobodno društvo.

Aktivnost 12: Učimo iz umjetnosti (rad u paru i razgovor, 7 minuta)

Učenici će promatrati reprodukciju slike Pabla Picassa „Guernica“. Najprije će kratko opisati što vide, a zatim sliku povezati s ropstvom, neslobodom i ljudskim dostojanstvom.

Mogući odgovori:

Boje i raspoloženje – tamno, ozbiljno, nemirno.

Lica i pokreti – strah, bol, nemoć.

Veza s neslobodom – nasilje i rat oduzimaju čovjeku slobodu i sigurnost.

Poruka slike – treba štiti čovjekovo dostojanstvo i graditi mir.

Kršćanski naglasak: Čovjek nije stvoren za nasilje i ropstvo, nego za slobodu, dostojanstvo i mir.

Informativno o umjetniku:

Pablo Picasso (1881.–1973.) bio je španjolski slikar i jedan od najpoznatijih umjetnika 20. stoljeća. Slika „Guernica“ nastala je 1937. godine nakon bombardiranja španjolskoga grada Guernice tijekom Španjolskoga građanskog rata. Picasso nije prikazao rat kao junački događaj, nego prije svega patnju, strah, nasilje i stradanje ljudi. Slika je gotovo potpuno izvedena u crnim, bijelim i sivim tonovima.



Pablo Picasso, Guernica

Razgovor:

- Što prvo uočavate na slici? (Ljude, životinje, snažne pokrete i izraze lica.)
- Koje boje prevladavaju i kakvo raspoloženje stvaraju? (Crna, bijela i siva; stvaraju ozbiljan, težak i nemiran ugođaj.)
- Što izražavaju lica, ruke i položaji tijela? (Strah, bol, nemoć i očaj.)
- Kako sliku možemo povezati s ropstvom i neslobodom? (Nasilje i rat ljudima mogu oduzeti slobodu, sigurnost i mogućnost izbora.)
- Koja je suprotna kršćanska poruka takvoj slici? (Poštovati život i dostojanstvo čovjeka, pomagati žrtvama i graditi mir.)

Radni predložak:

ŠTO PROMATRAM?	MOJE ZAPAZANJE
Boje i raspoloženje	
Lica i pokreti	
Veza s neslobodom	
Poruka slike	

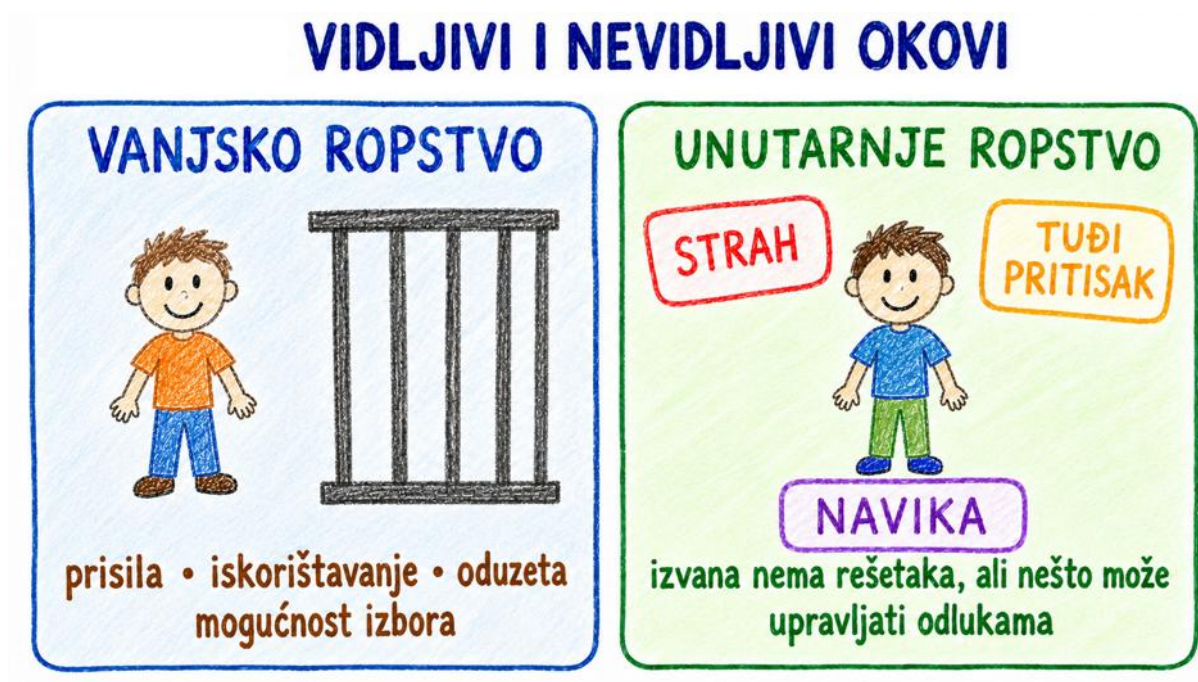
Aktivnost 13: Vidljivi i nevidljivi okovi (individualni rad – crtanje bojicama, 8 minuta)

Učenici će u lijevom polju nacrtati jednostavan primjer vanjskoga ropstva, a u desnom primjer unutrašnjega ropstva. Ispod svakoga crteža mogu napisati do četiri riječi objašnjenja. Ne crtaju uznemirujuće ni opasne prizore.

Radni predložak:

VIDLJIVI I NEVIDLJIVI OKOVI	
VANJSKO ROPSTVO	UNUTARNJE ROPSTVO
U svakom polju nacrtaj jedan jednostavan primjer ropstva.	

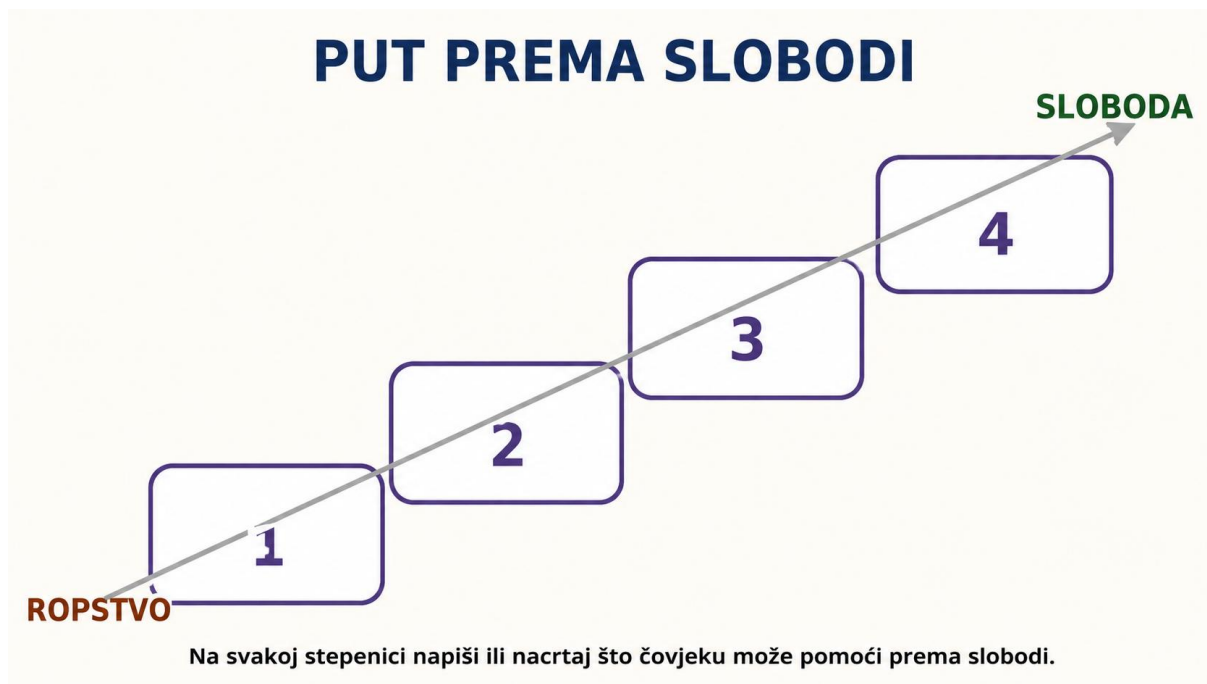
Mogući primjer rješenja:

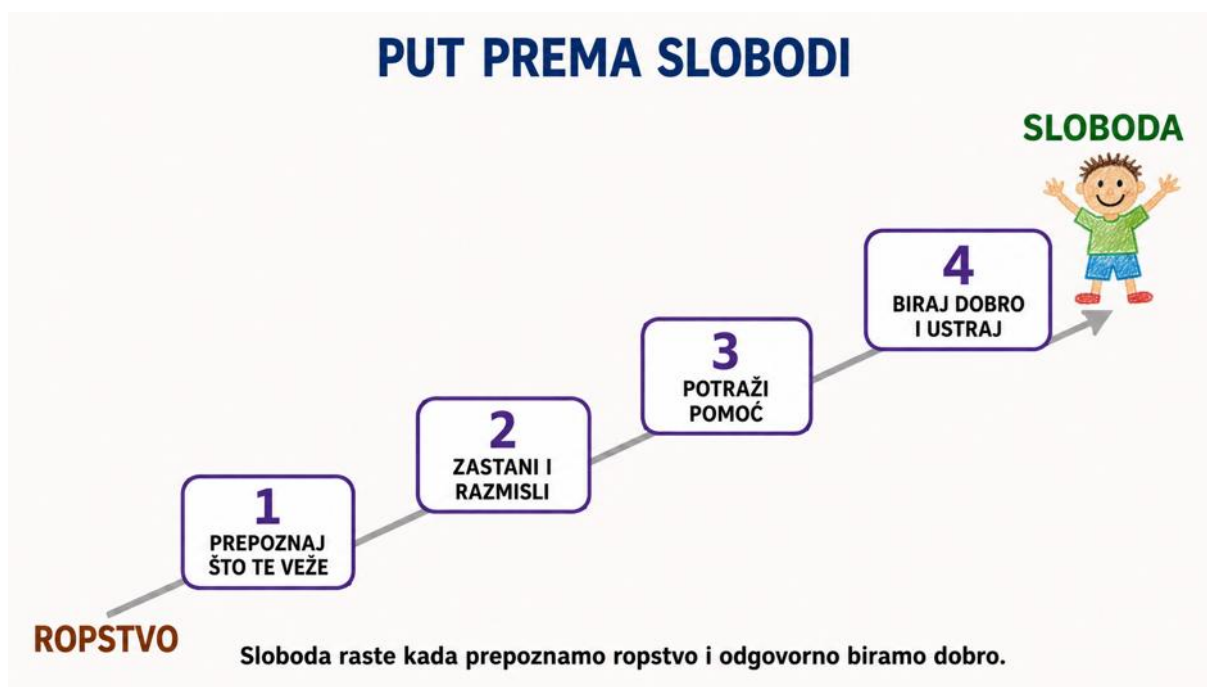


Aktivnost 14: Put prema slobodi (individualni rad – crtanje bojicama, 8 minuta)

Učenici će na četiri stepenice upisati ili nacrtati četiri koraka koji mogu pomoći čovjeku od neslobode prema slobodi. Na kraju jednom rečenicom objašnjavaju zašto sloboda često traži pomoć, odluku i ustrajnost.

Radni predložak:





Aktivnost 15: Poučna priča (individualni rad i razgovor, 8 minuta)

Vjeroučitelj će pročitati poučnu priču.

Propovijed u zatvoru

U jednom američkom zatvoru dogodilo se nešto vrlo poučno.

U zatvorskoj kapelici svake se nedjelje slavi sveta misa. U korizmi dolaze propovijedati najbolji propovjednici. Jednoga dana dođe propovijedati glasoviti dr. Harris, slavni govornik i učenjak.

Prije nego je počeo govoriti, ustade jedan zatvorenik predstaviti ga:

„Kolege, davno su u jednoj školi bila dva dječaka.

Sjedili su jedan pored drugoga.

Jedan je učio, a drugi nije.

Jedan je išao redovito u crkvu, a drugi nije.

Jedan je stalno bio marljiv, dobar, a drugi se vucarao po ulici.

Jedan je postao svećenik, a drugi je postao skitnica.

Jedan je postao ovaj ovdje učeni i slavni dr. Harris, a drugi kriminalac. To sam ja.

Treba li nam druga propovijed?“ – pitao je.

Razgovor:

- Po čemu su se izbori dvojice dječaka postupno razlikovali? (Jedan je birao učenje, odgovornost i dobro, a drugi je razvijao loše navike i ponašanje.)
- Kako se u životu zatvorenika vidi da čovjek može postati neslobodan i bez vidljivih okova? (Loši izbori i navike mogu postupno početi upravljati čovjekovim životom.)
- Što čovjeku može pomoći krenuti prema slobodi? (Prepoznati što ga veže, prihvatiti odgovornost, potražiti pomoć i odlučiti birati dobro.)

Pouka: Čovjek svojim izborima i navikama može postupno postajati neslobodan. Put prema slobodi počinje kada prepozna što ga zarobljava, prihvati odgovornost za svoje izbore i odluči krenuti putem dobra.

Aktivnost 16: Zapišimo! (individualni rad uz zajedničku provjeru, 7 minuta)

Učenici će u bilježnici dovršiti kratki dijagram ponuđenim riječima. Nakon provjere uspoređuju svoj zapis s rješenjem.

Rješenje: VANJSKO – prisila izvana; UNUTARNJE – strah, navika ili ovisnost iznutra; PUT PREMA SLOBODI – prepoznati, odlučiti, tražiti pomoć, birati dobro.

ROPSTVO

VANJSKO → _____

UNUTARNJE → _____

PUT PREMA SLOBODI → _____

PREPOZNATI • TRAŽITI POMOĆ • PRISILA IZVANA •
BIRATI DOBRO • STRAH / NAVIKA / OVISNOST

Aktivnost 17: Radna bilježnica (individualni rad uz zajedničku provjeru, približno 10 minuta)

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 13–15 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 18: Formativna provjera (frontalni rad i individualni odgovor, 5 minuta)

Vjeroučitelj će pročitati šest primjera. Učenici će pokazati 1 za VANJSKO ROPSTVO, 2 za UNUTARNJE ROPSTVO ili 3 za PUT PREMA SLOBODI. Nakon dva primjera jedan učenik kratko obrazlaže odgovor.

- Osobu prisiljavaju na rad protiv njezine volje. (1 – vanjsko ropstvo.)
- Strah od tuđega mišljenja stalno određuje postupke. (2 – unutrašnje ropstvo.)
- Netko prepoznaje lošu naviku i traži pomoć. (3 – put prema slobodi.)
- Osobi je oduzeta mogućnost slobodnog kretanja. (1 – vanjsko ropstvo.)
- Čovjek više ne može lako reći „ne“ navici koja njime upravlja. (2 – unutrašnje ropstvo.)
- Povjerenje u Boga pomaže čovjeku da se ne preda strahu. (3 – put prema slobodi.)

Aktivnost 19: Digitalni zadatci (individualni rad ili rad u paru, 7 minuta)

Učenici će riješiti psiho-test „Slobodan ili rob?“ pod ikonom smješka, digitalni udžbenik, str. 12. Rezultat zadržavaju za sebe; po želji mogu podijeliti samo opći zaključak koji im je koristan.

[klikni ovdje – poveznica](#)

Kod:



Nedigitalna alternativa: Učenici će odabrati dvije od šest tvrdnji iz formativne provjere i u jednoj rečenici objasniti kako se iz prikazane neslobode može krenuti prema slobodi.

Aktivnost 20: Mikropauza (frontalni rad, 2 minute)

Vjeroučitelj je koristi po želji u bilo kojem trenutku sata kada opadne koncentracija učenika. To može biti vic, zagonetka, pitalica, kratka šetnja po razredu, pokret ili druga pristojna aktivnost nevezana uz vjeronaučno gradivo.

Vjeroučitelj će izgovoriti pet nepovezanih riječi: „more – šalica – oblak – prozor – limun“. Učenici ih jednom pokušavaju ponoviti istim redom, a drugi put obrnutim redom. Završava znakom: „Odlično – nastavljamo.“

III. ZAVRŠNI DIO – IZRAZI (približno 7–10 minuta)

Aktualizacija:

Vjeroučitelj će odabrati dva ili tri pitanja:

Razgovor:

- Kako možemo prepoznati da je čovjeku sloboda oduzeta izvana? (Po prisili, iskorištavanju ili zaprekama koje mu drugi nameću.)
- Kako se unutrašnje ropstvo može prepoznati iako nema vidljivih okova? (Po tome što strah, navika, ovisnost ili tuđi pritisak upravljaju odlukama.)
- Zašto je traženje pomoći ponekad važan korak prema slobodi? (Jer čovjek ne mora svaku neslobodu svladavati sam; odgovorna pomoć može štititi sigurnost i dostojanstvo.)

Sinteza:

Učenici će izvesti „3–2–1 sažetak“: 3 riječi povezane s ropstvom, 2 razlike između vanjskoga i unutrašnjega ropstva te 1 korak koji pomaže prema slobodi.

Mogući odgovor: Moguće: prisila – ovisnost – dostojanstvo; vanjsko dolazi izvana, unutrašnje upravlja čovjekom iznutra; korak prema slobodi: prepoznati problem, potražiti pomoć ili svjesno birati dobro.

Zaključak vjeroučitelja: Ropstvo je suprotnost slobodi i može imati vidljive i nevidljive okove. Kršćanska poruka podsjeća da čovjek nije stvoren za strah ni za iskorištavanje, nego za dostojanstvo, odgovornost i slobodu koja raste u povjerenju u Boga i izboru dobra.

Samovrednovanje:

Učenici će odabrati jednu razinu na prikazu karika prema tome koliko jasno razlikuju vanjsko i unutrašnje ropstvo. Izbor mogu pokazati diskretno prstima 1, 2 ili 3 ili ga zadržati za sebe.

MOJE KARIKE RAZUMIJEVANJA



PREKINUO SAM LANAC

Mogu razlikovati vanjsko i unutrašnje ropstvo.



JEDNA KARIKA JOŠ DRŽI

Razliku razumijem, ali trebam još jedan primjer.



TREBAM POMOĆ

Još mi nije jasno kako se ropstvo prepoznaje.

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti, ili dovršiti rješavanje RB, str. 13–15.

Ili:

Učenici će izabrati iz udžbenika, str. 12 jednu od izreka u plavim okvirima, prepisati je u bilježnicu i objasniti u nekoliko rečenica.

Izborna domaća zadaća: Učenici će pronaći jedan opći primjer pravila ili prava koje štiti čovjeka od prisile ili iskorištavanja i u jednoj rečenici objasniti njegovu svrhu, bez navođenja osobnih podataka.

Završna molitva:

Bože, hvala Ti što svakoga čovjeka pozivaš na slobodu i dostojanstvo. Pomozi nam prepoznati vidljive i

nevidljive okove, ne zatvarati oči pred nepravdom i imati hrabrosti tražiti pomoć i birati dobro. Daj da se u Tebe pouzdajemo i drugima budemo oslonac na putu prema slobodi. Amen.

ili:
Anđele, čuvaru mili...

ili:
Učenici će poslušati pjesmu „Anđele, čuvaru mili...“; 3:36; Autor: Marinko Grubešić; Izvor: YouTube.



PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost	Vrijeme
Uvod, pregled domaće zadaće, PPT „Djeca radnici“ i najava teme	6 minuta
Aktivnost 1: Obrada teksta / sadržaja	9 minuta
Aktivnost 3: Pouzdanje u providnost – Lk 12,22–34	6 minuta
Aktivnost 12: Učimo iz umjetnosti	5 minuta
Aktivnost 19: Digitalni zadatci	5 minuta
Aktivnost 16: Zapišimo!	5 minuta
Aktivnost 18: Formativna provjera	5 minuta
Aktualizacija, sinteza, samovrednovanje i molitva	4 minute

Ukupno: 45 minuta. Mikropauza se koristi samo po potrebi; tada se skraćuje predstavljanje skupina ili završna rasprava.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

- ☐ Mogu li učenici razlikovati vanjsko i unutrašnje ropstvo?
- ☐ Mogu li navesti primjer u kojemu su čovjekova sloboda i dostojanstvo ugroženi prisilom ili iskorištavanjem?
- ☐ Mogu li objasniti glavnu poruku Lk 12,22–34 i povezati je s unutrašnjom slobodom?
- ☐ Mogu li navesti najmanje jedan siguran i odgovoran korak prema slobodi?
- ☐ Mogu li objasniti zašto zaštita ljudskih i dječjih prava štiti slobodu?